

uden noget Bederlag en enkelt af disse Birkninger, fordi denne er Besidderen tilgode. Det er vel blevet paaberaabt af en Taler af Majoritetén, at man kunde drage en Slutning i den Henseende derfra, at Regjeringen med Hensyn til en anden Rettighed, den saakaldte Amtmands-Myndighed, som var forbunden med Lehnene, er gaaet frem paa den Maade, at man, i Genhold til Grundloven, har betragtet den som bortfalden. Jeg skal ikke gaae dybere ind herpaa, thi jeg troer, at det er tilstrækkeligt at bemærke, at det Circulaire, til hvilket den ærede Taler sigtede, kun blev tilsendt de Vedkommende med Forespørgsel, om de vare villige til, i Overeensstemmelse med Ministeriets Anskuelse, at afstaae deres Amtmands-Myndighed, idet der udtrykkeligt blev tilføjet, at, hvis der fra deres Side reistes nogen Indsigelse i denne Henseende, da vilde Justitsministeren intet saadant Skridt foretage sig, men overlade Spørgsmaalets Afgjørelse til Domstolene. De ville altsaa indsee, at efter denne Afgjørelsesmaade er det umuligt herfra at drage noget som helst Argument for, at man nu ligesom ved Lov skulde erklære Frihedshartornet hævet uden noget som helst Bederlag. Jeg troer saaledes, at selve Grundlovs-Reglen paa ingen Maade kan føre til dette Resultat, men jeg er nødt til at maatte tilføje, at jeg vilde finde det saameget mere beklageligt, om vi kom dertil efter de Forhandlinger, som fandt Sted i Rigsforsamlingen netop med Hensyn til den heromhandlede Paragraph. Jeg deler ganske den Mening, som er fremført tidligere her i Salen, at en enkelt Uttring, der er fremsat af et enkelt Medlem, af et Comitee-Medlem, af en Minister, at den ikke kan være afgjørende med Hensyn til Forstaaelsen af en Lov, som derefter er sanctioneret i Thinget; men jeg troer dog, at det forholder sig heelt anderledes, naar vi see hen til, hvorledes dette Spørgsmaal blev omhandlet i Rigsforsamlingen. Det blev udtrykkeligt erklæret af et Medlem af Comiteen, stiltiende indrømmet af de øvrige Comiteemedlemmer, og udtrykkeligt af mig som Ordfører, at det ikke havde været Comiteens Mening, at denne Ret skulde være bortfalden ved den nævnte Paragraph; det blev udtrykkeligt erklæret af Indenrigsministeren, at det heller ikke var

hans Mening, at en saadan Bortfalden kunde udledes af Grundloven, men han erklærede udtrykkeligt, at Spørgsmaalet om denne Frihed først kunde komme for og afgjøres i Forbindelse med Spørgsmaalet om Hartornets Egalisation. Men der forekom desuden under disse Forhandlinger et andet Spørgsmaal, som i høj Grad tjener til at belyse Opfattelsen af den nærværende Sag i Rigsforsamlingen. Det vil være i de Flestes Erindring, at der af et Medlem blev reist Spørgsmaal med Hensyn til Forstrandsretten, og det blev da udtrykkeligt fremhævet af ham, at denne Ret var den eneste blandt de Rettigheder, som vilde berøres af § 97, uagtet den var en reen Formuesret; dette Spørgsmaal blev derfor oftere bragt under Dmtale, og det blev endog gjort til Gjensstand for et særligt Endringsforslag. Fra alle Sider blev det erkjendt, at her var noget aldeles Særegent tilføede derved, at der var Spørgsmaal om en reen Formuesret; men man fandt paa den anden Side, at den i Almindelighed var af en ringe Værdi og efter sin Natur saa aldeles ubestemmelig, at der ikke vel lod sig give nogen særlig Bestemmelse desangaaende; men det blev dog udtrykkeligt udtalt af Grundlovscomiteen, at der ogsaa efter Grundlovens Sanction vilde kunne blive Spørgsmaal om at tilstaae Erstatning for denne Rets Bortfalden i saadanne enkelte Tilfælde, i hvilke Tabet af samme vilde blive føleligt for Eieren; det er derfor min Overbeviisning, at der vilde fremkomme en meget paafaldende Strid imellem Thingets Fremgangsmaade og den Anskuelse, som saa bestemt blev gjort gjældende i Rigsforsamlingen, hvis man nu under Behandlingen af Hartornetsagen vilde sige, at denne Frihedshartornets Ret skulde anses at være falden bort, uden at der blev Tale om noget som helst Erstatning.

Naar man har paaberaabt sig § 98 af Grundloven i Majoritetens Indstilling, saa forekommer det mig klart, at denne Paragraph, forsaavidt den bestemmer, at der i Fremtiden kan forventes en Lov, hvorved Omordningen af Lehn skal finde Sted, ingenlunde med Rette kan lede til den Slutning, som Majoritetén er kommen til, nemlig at Lehnene strax skulde berøves den Rettighed, der flyder af deres Lehn-